R I I G I K O H U S

DISTSIPLINAARKOLLEEGIUM

O T S U S

Distsiplinaarasja number	3-8-11-3-08
Otsuse kuupäev	18. november 2008
Kohtukoosseis	Eesistuja riigikohtunik Harri Salmann, liikmed riigikohtunik Jüri Ilvest, riigikohtunik Henn Jõks, Tartu Ringkonnakohtu kohtunik Aarne Sarjas ja Pärnu Maakohtu kohtunik Toomas Talviste
Kohtuasi	A Maakohtu B Kohtumaja kohtunik X, sündinud 6. juunil 1959. a, kohtunikuks nimetatud 21. juunil 1995. a, distsiplinaarasi
Distsiplinaarmenetluse algataja	Tartu Ringkonnakohtu esimees Ago Kutsar
Asja läbivaatamise kuupäev	5. november 2008
Istungil osalenud isikud	A Maakohtu kohtunik X. Istungit protokollis Riigikohtu personaliosakonna spetsialist Triinu Meeru

RESOLUTSIOON

1. Mõista A Maakohtu kohtunik X süüdi distsiplinaarsüüteo toimepanemises, mis seisnes süüdimõistetu kaitseõiguse rikkumises ja määrata talle distsiplinaarkaristuseks noomitus.
2. Otsuse peale on õigus esitada kaebus Riigikohtu üldkogule otsuse kuulutamisest 30 päeva jooksul.
3. Distsiplinaarkolleegiumi otsus jõustub pärast resolutsiooni p-s 2 nimetatud tähtaja möödumist, kui kohtunik pole esitanud kaebust Riigikohtu üldkogule.

DISTSIPLINAARSÜÜDISTUS

1. Tartu Ringkonnakohtu esimees algatas 10. oktoobril 2008. a distsiplinaarmenetluse A Maakohtu B Kohtumaja kohtuniku X suhtes Kohtute seaduse § 87 lg 2 alusel seoses ametikohustuste mittekohase täitmisega.

Distsiplinaarsüüdistuse kohaselt vaadati 4. septembril 2008. a A Maakohtu B Kohtumajas kohtunik X eesistumisel läbi materjalid süüdimõistetu Dmitri Minajevi vangistusest tingimisi ennetähtaegseks vabastamiseks. Kohtuistungist võtsid osa istungisekretär Jane Oidsalu, tõlk Alla Lašmanova, prokurör Evelin Merilaine ja süüdimõistetu kaitsja Valli Murde. Istung toimus nn kaugkohtuistungina video ja audio süsteemi kaudu ja istungil osales ka süüdimõistetu D. Minajev, kes viibis Tartu Vanglas. Sama kuupäeva kandva määrusega jäeti süüdimõistetu karistusest vabastamata. Süüdimõistetu esitas selle määruse peale määruskaebuse, milles ta muuhulgas märkis, et kohtuvaidluste ajal pärast prokuröri arvamuse ärakuulamist lahkus kohtunik kohtusaalist ja tema kaitsja pidi pidama oma kõne kohtuniku juuresolekuta tühjale saalile.

Distsiplinaarsüüdistuses leitakse, et kohtunik X ei täitnud oma ametikohustusi nõuetekohaselt. Lahkudes motiveerimatult istungilt ja vahetult ära kuulamata teise menetlusosalise - süüdimõistetu kaitsja argumente, rikkus ta süüdimõistetu kaitseõigust. Pärast istungisaali naasmist pelgalt istungi protokolliga tutvumine, nagu kohtunik oma seletuses väidab, ei asenda teise poole ärakuulamist. Kohtunik saab kontrollida istungiprotokolli vastavust istungil toimunule vaid siis, kui ta osaleb istungil. Taolise käitumisega võttis kohtunik endalt võimaluse kaalutletud otsuse tegemiseks ja kahjustas õiglase kohtupidamise põhimõtteid. Peale selle allkirjastas X kohtuistungi protokolli, mis eeltoodud asjaolude tõttu ei kajasta kohtuistungi tegelikku käiku.

DISTSIPLINAARKOLLEEGIUMI ISTUNGIL UURITUD TÕENDID

2. Distsiplinaarkolleegium uuris järgmisi tõendeid:

2.1 Istungisekretär Jane Oidsalu 10. oktoobri 2008. a seletuskiri, millest nähtub, et kohus kuulas ära prokuröri seisukoha ja pärast seda lahkus kohtunik kohtusaalist menetlusosalistele midagi ütlemata. Temale jäi mulje, et kohtunik läks millegi järele, mille oli maha unustanud. Ta protokollis ka kaitsja seisukoha. Kohtunik tuli saali tagasi ja ütles, et kuulame ära ka kaitsja seisukoha, kuid meie vastasime, et kaitsja seisukoht on juba protokollitud. Kohtunik tutvus kaitsja seisukohaga ja kuulutas siis määruse resolutsiooni. Kuna päev oli pingeline, siis ei pruugi kõik asjaolud täpselt meeles olla.

2.2 Tõlk Alla Lašmanova 9. oktoobri 2008. a seletuskiri, millest nähtub, et ta tõlkis 4. septembril 2008. a toimunud kohtuistungil, kus vaadati läbi materjalid süüdimõistetu D. Minajevi ennetähtaegseks vabastamiseks. Kui prokurör oli esitanud oma arvamuse ja tema selle tõlkinud, tõusis kohtunik püsti ning lahkus kohtusaalist. Seepeale küsis kaitsja sekretärilt, et kuhu kohtunik läks ja sai vastuseks, et tema ei tea, kuhu kohtunik läks. Siis lülitas kaitsja sisse oma mikrofoni, pidas kaitsekõne ja see tõlgiti. Pärast seda tuli kohtunik saali tagasi ja tegi teatavaks määruse.

2.3 Koopia 4. septembri 2008. a kohtuistungi protokollist kriminaalasjas nr 1.08-9604, millest nähtub, et arutati süüdimõistetu D. Minajevi tingimisi ennetähtaegset vangistusest vabastamist. Istung algas kell 13.00 ja lõppes kell 13.40. Istungit juhtis kohtunik X, osalesid süüdimõistetu D. Minajev, tema kaitsja V. Murde, prokurör E. Merilaine, istungisekretär J. Oidsalu ja tõlk A. Lašmanova. Protokollist nähtub, et kohus andis sõna prokurörile, kelle sõnavõtt protokolliti. Pärast prokuröri sõnavõttu on protokollitud kaitsja sõnavõtt. Seejärel on protokollitud, et kohus otsustas jätta määrusega D. Minajevi vangistusest ennetähtaegselt vabastamata. Protokollile on alla kirjutanud kohtunik ja istungisekretär. Protokollis ei ole märgitud, et pärast prokuröri sõnavõttu oleks kohtunik kuulutanud istungil vaheaja või oleks läinud nõu pidama ja et kohtuniku äraolekul esitas oma seisukohad kaitsja.

2.4 Koopia süüdimõistetu D. Minajevi 11. septembri 2008. a määruskaebusest, milles märgitakse, et kohtuvaidluste ajal pärast prokuröri arvamuse ärakuulamist lahkus kohtunik kohtusaalist ja tema kaitsja pidas kõne kohtuniku juuresolekuta tühjale saalile. See nähtub ka kohtuistungi salvestusest.

2.5 4. septembril 2008. a toimunud nn kaugkohtuistungi salvestus, millest nähtub istungil toimunu. Salvestuse kohaselt algas istung kell 13. 07 ja lõppes kell 13.40. Pärast prokuröri sõnavõttu ja selle tõlkimist võttis kohtunik laualt materjalid, tõusis sõnagi lausumata püsti ja lahkus saalist (kell 13. 34). Kohtuniku äraolekul võttis sõna kaitsja, kes palus sekretäril tema sõnavõtt protokollida. Tõlk tõlkis kaitsja sõnavõtu. Kell 13. 38 saabus kohtunik saali tagasi, istus toolile, asetas kaasa toodud materjalid lauale ja tegi koheselt teatavaks määruse, millega otsustati jätta süüdimõistetu vangistusest ennetähtaegselt vabastamata. Kohtunik põhjendas määrust lühidalt süüdimõistetule.

2.6 Kohtunik X 7. oktoobri 2008. a seletuskiri Tartu Ringkonnakohtu esimehele. Kohtunik võtab omaks, et pärast prokuröri arvamuse ärakuulamist lahkus ta kohtusaalist ja sel ajal esitas oma arvamuse kaitsja. Lahkumise põhjuseks oli soov tuua kabinetist Kriminaalmenetluse seadustik, sest arvutit kasutas sekretär protokollimiseks ja temal ei olnud võimalik sel ajal arvutit kasutada. Ta ei mäleta, kas saalist lahkudes ta avaldas, et läheb nõu pidama. Protokollis ei ole seda kajastatud ja ta ei oska seda väidet kinnitada. Saali tagasi tulles soovis ta kuulda kaitsja seisukohta. Kuid kuna vahepeal oli kaitsja seisukoht protokollitud ja seda ütles ka kaitsja, siis ta tutvus arvutis kaitsja seisukohaga ning kuulutas seejärel määruse ja põhjendas määrust lühidalt süüdimõistetule. Ta võib üksikasjades eksida, sest ei suuda meenutada kõiki asjaolusid täpselt. Ta tõdeb, et käitus menetluslikult ebakorrektselt. Kohus jättis süüdimõistetu vanglast ennetähtaegselt vabastamata määruses toodud põhjendustel.

2.7 A Maakohtu esimehe 20. oktoobri 2008. a kohtunik X tööalane iseloomustus. Iseloomustuses märgitakse, et varem ei ole esimeheni jõudnud kaebusi X tegevuse kohta. Vaid ühel korral pöördus õiguskantsler esimehe poole seoses kodaniku kaebuse lahendamisega, mis seondus X poolt menetlustähtaja rikkumisega. Tegemist oli inimliku eksitusega. Kolleegid on andnud omapoolseid soovitusi X-le istungite paremaks planeerimiseks ja menetlustoimingute tegemiseks. X on arutanud nii kriminaal- kui tsiviilasju, alates maist 2008. a arutab ta taas kriminaal- ja väärteoasju. On võimalik, et kohtuniku korduv ümberorienteerumine erinevat liiki kohtuasjadele ei ole mõjunud hästi tema töö planeerimisele ja menetlustoimingutele. Justiitsministeeriumi 2007. a statistika kohaselt ei ole ringkonnakohus tühistanud X otsustest ühtegi täielikult. X on ääretult tasakaalukas, sõbralik, abivalmis ja hea huumorimeelega ning kolleegid hindavad teda.

2.8 Kohtunik X 23. oktoobri 2008. a seletuskiri distsiplinaarkolleegiumile. 4. septembril 2008. a arutati viie süüdimõistetu materjale, sealhulgas süüdimõistetu D. Minajevi vanglast ennetähtaegset vabastamist. Kohtunik selgitab, et oli eelnevalt D. Minajevi isikliku toimiku läbi töötanud ja tagas talle istungil ka õiguse olla ära kuulatud. Kohtunik võtab omaks, et pärast prokuröri ärakuulamist lahkus ta saalist ja vist ei teavitanud sellest saalisviibijaid. Ta käis oma kabinetis, et tuua Kriminaalmenetluse seadustik, sest arvutit kasutas sekretär. Saali tagasi tulles soovis ta kuulata kaitsja seisukohta, kuid kaitsja kinnitas, et tema jutt oli vahepeal protokollitud. Ta tutvus arvutiekraanil kaitsja lühikese seisukohaga ja kuulutas siis määruse. Kohtunik tõdeb, et käitus menetluslikult vääralt, kuid ta ei soovinud riivata süüdimõistetu kaitseõigust, see juhtus kiirustamise tõttu. Ta nõustub süüdistusega selles, et protokoll ei asenda kaitsja vahetut ärakuulamist. X leiab siiski, et tegi D. Minajevi suhtes kaalutletud otsuse, kuna arvestas tema kohta olemasolevat informatsiooni. Kaitsjal puudub juurdepääs vanglatoimikutele ja tema poolt avaldatu oli suuresti oletuslik. Sellega ei soovi ta aga ennast kuidagi õigustada. Ta tunnistab end süüdi ka selles, et kirjutas alla protokollile, mis ei kajasta istungi käiku täpselt Ta ei kontrollinud protokollitut sõna-sõnalt, vaid pööras enam tähelepanu menetlusosaliste seisukohtadele. Kohtunik märgib, et ei suuda meenutada kõiki üksikasju täpselt ja võib eksida.

DISTSIPLINAARKOLLEEGIUMI SEISUKOHT

3. Kohtunik X võtab omaks, et ta lahkus 4. septembril 2008. a toimunud kohtuistungilt vaheaega kuulutamata ja ei kuulanud vahetult ära süüdimõistetu kaitsja seisukohta. Seda asjaolu kinnitavad ka istungisekretär, tõlk, süüdimõistetu ja kohtuistungi salvestus (sõnas ja pildis).

4. Kohtunik X väidab, et kohtusaali tagasi tulles soovis ta ära kuulata kaitsja seisukoha, kuid kuna kaitsja seisukoht oli vahepeal protokollitud, tutvus ta arvutiekraanil protokolliga ja alles seejärel kuulutas määruse. Distsiplinaarkolleegium leiab, et kohtuniku see väide ei ole õige. Kohtuistungi salvestusest nähtub, et kohtunik saabus pärast äraolekut saali tagasi, istus toolile, asetas kaasasolevad materjalid lauale ja tegi seejärel koheselt teatavaks määruse. Salvestusest ei nähtu, et

kohtunik oleks tutvunud protokolliga arvutiekraanil. Distsiplinaarkolleegium nõustub süüdistusega selles, protokolliga tutvumine, isegi kui see oleks toimunud, ei asenda kohtuniku poolt kaitsja seisukohtade vahetut ärakuulamist suulisel istungil.

5. Kohtunik X väidab, et ta tegi siiski D. Minajevi suhtes kaalutletud otsuse, sest võttis arvesse sellist informatsiooni, mida ei teadnud kaitsja. Selle väite kohta märgib kolleegium, et jättes ära kuulamata kaitsja seisukohad suulisel istungil, rikkus kohtunik süüdimõistetu kaitseõigust ja tehtud määrus ei saanud sellisena olla kaalutletud. Taolise käitumisega kahjustas kohtunik õiglase kohtupidamise põhimõtteid. Kolleegium juhib kohtuniku tähelepanu Eesti kohtuniku eetikakoodeksi p-le 14, mille kohaselt on kohtunik õigusemõistmisel erapooletu ja õiglane ning püüab sellisena näida ka mõistlikule kõrvalseisjale. Selleks kohtleb kohtunik protsessiosalisi võrdselt. Käesolevas asjas eiras kohtunik X nimetatud põhimõtteid.

6. Distsiplinaarkolleegium nendib, et kohtunik kirjutas alla protokollile, mille õigsuses ta ei saanud olla veendunud, sest kaitsjat ei olnud ta ise ära kuulanud. Kohtunik X võtab nimetatud rikkumise ka omaks.

7. Lähtudes uuritud tõenditest leiab distsiplinaarkolleegium, et kohtunik X-le esitatud distsiplinaarsüüdistus Kohtute seaduse § 87 lg 2 järgi on tõendatud. Kohtunik ei täitnud oma ametikohustusi nõuetekohaselt, sest ta lahkus kohtuistungilt vaheaega kuulutamata ja ei kuulanud vahetult ära teise menetlusosalise - süüdimõistetu kaitsja seisukohta. Sellega rikkus kohtunik süüdimõistetu kaitseõigust ja õiglase kohtupidamise põhimõtteid.

8. Distsiplinaarkaristuse määramisel lähtub distsiplinaarkolleegium toimepandud distsiplinaarsüüteo raskusest ja kohtuniku isikuomadustest. Kolleegium arvestab, et isiku kaitseõiguse rikkumine ei ole pelgalt formaalne ja ebaoluline, tegemist on tõsise rikkumisega. Selliselt käitudes seadis kohtunik kahtluse alla õiglase kohtupidamise põhimõtted. Kolleegium arvestab X pikaajalist (alates 1995. aastast) töötamist kohtunikuna ja temale antud suhteliselt head tööalast iseloomustust. Kohtunik X ei ole varem distsiplinaarkorras karistatud. Kolleegium leiab, et nendel asjaoludel on õige määrata kohtunik X-le distsiplinaarkaristuseks kergeim karistus - noomitus.

9. Eeltoodu alusel ja juhindudes Kohtute seaduse § 87 lg-st 2, § 88 lg 1 p-st 1, § 88 lg-st 4, § 97 lg-test 1, 3 ja 4 mõistab distsiplinaarkolleegium kohtunik X süüdi distsiplinaarsüüteos, mis seisnes ametikohustuste mittekohases täitmises ja määrab talle distsiplinaarkaristuseks noomituse.

Jüri Ilvest Henn Jõks Harri Salmann

Aarne Sarjas Toomas Talviste